

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja:

Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za jeden mesec 1 gl. 40 kr.

V administraciji prejemani velja:

Za celo leto 12 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za jeden mesec 1 gl.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto.

Poznamne številke po 6 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravništvo in ekspedicija v „Katoli. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon - št. 74.

Štev. 283.

V Ljubljani, v ponedeljek 11. decembra 1899.

Letnik XXVII

Konfiskacije celjskega državnega pravdnštva.

Interpelacija poslanca Žičkar in tovarišev na pravosodnega ministra.

Kakor vsako leto, bi bil moral tudi za leto 1900. iziti »Ilustrovani narodni koledar«, ki ga urejuje in izdaja tiskar Dragotin Hribar v Celju. Ta koledar pa ni našel milosti slavnega celjskega drž. pravdnštva. Zapadel je konfiskaciji. Posebno je neka pesem, poklonjena »Slovenem za novo leto 1900«, dalje poročilo o celjskih slavnostih v tekočem letu, s čimur se ne strinja državna oblast.

Pesem slove:

Slovenem za novo leto 1900.

Slovinci, rad bi voščil srečo
za novo leto, kakor lani;
a vidim jo od nas bežečo,
in sreča nas se brani, brani.

Ko zrem politično obzorje,
nič dobrega se ne obeta;
razburkano je ljudstev morje,
in zgodba čudno se nam spleta.

Z bogate mize kruh se reže
obilno njim, ki že so siti;
a malo ga do naše veže
pošiljajo veljaki zviti.

Živimo zdaj, se mi dozdeva,
nekako v hindustanskih bajkah,
spev faraonski nam se speva,
v zamorskih vozimo se šajkah.

Kar delali so kdaj divjaki,
zdaj narodi čine prosvete;

in abotno velé veljaki,
naj nižji ližejo jim pete.

Buđijo elementov sile
na zemlji, v zraku in globini;
s tečajev zvezde so stopile —
potres, viharji na trdini . . .

A kaj so grozni elementi,
ki zvezde stresajo, ozračje?
V državah padajo regenti
in žezla trejo zlobe kačje.

Za vlado vlada se menjuje:
nikdo nam višjih ni prijazen;
zakone se le take kuje,
da ljudstva trgajo narazen.

Stoletje novo, kaj obeta?
Slovenom nam ne blagostanja;
nam kaša daje se pogreta
in bič nam žvižga robovanja.

Na severu nas Nemec stiska,
kot še nikoli, zdaj ropoče;
na jugu Lah pijani vriska
in bedi naši se krohoče.

V državi ni za nas pravice,
za nas imajo bič in jarem;
mladeniči so in device
le za v tovarne in za v harem.

In vendar nas države peza
tako teži kot ljudstva druga;
in kdo se kaj za nas poteza,
ko nas mori krivice kuga.

In naj Slovenec sredi hrupa,
ki ga besné okrog narodi,

še v zvezdo boljših časov upa,
ko ga zatirajo povsodi?

O da, le upajmo Slovani,
v trpljenju moč se nam povdaja,
krvavi žulj na naši rami
ta nas v falango silno spaja.

Glej sosed, ki nad nami kuha
sovraštvo, gnjev, ta že boleha;
v opojnosti ga tré naduha —
enkrat se slednji vrag upeha.

Stoletje, ki se zdaj poraja,
Slovinci, naše je stoletje;
in nova zarija že vzhaja,
in že procvita zmage cvetje.

Anton Hribar.

Iz teh vrst zveni sicer ostro očitiranje jednemu delu celjskega prebivalstva in mestni oblasti. Toda opravičeno je in še premilo je izraženo, ker temelji na popolni resnici.

Nobena oblast v Celju pa ni o resničnosti navedenih trditev tako prepričana, kakor ravno c. kr. drž. pravdnštvo. Vse grozovitosti, ki so se dogodile v Celju dne 9. in 10. avgusta t. l., dogajale so se skoro tik pred očmi drž. pravdnštva. Resnica zgorenjih vrstic je prišla na dan z že izvršenimi sodnijskimi obravnavami in nadaljnimi preiskavami, katere upeljati se je moralo državno pravdnštvo v Celju vsekakor v pravem pomenu besede še-le prisiliti.

Izgredi in napadi na Slovence in Čeha dne 9. in 10. avgusta t. l. so bili dolgo časa prej pripravljeni in organizovani. Celjski list »Deutsche Wacht« je že štiri do pet tednov pred obiskom čeških velikošolcev v Celju v dolgopredelnih

LISTEK.

Knjige družbe sv. Mohorja. 1899.

(Ocenili Cirilci.)

IV.

Jagode. Knjiga za odraslo mladino. Spisal Jožef Stritar. Stritar je povzdignil v svojem času naše slovstvo in pesništvo še posebej do precejšnje stopnje leposlovne vrednosti. To stoji v Glaserjevi »Zgodovini slovenskega slovstva« in bo stalo v vseh njenih — Bog daj! — boljših potomkah in bi stalo, da je Stritar napisal zgoraj omenjeno knjigo, ali ne.

Rajši smo se kratkočasili pred leti z nežno mladino s »Pod lipo« g. pisatelja, kakor pa smo zobali letos z odraslo mladino njegove »Jagode«. Vmes smo privoščili marsikatero tudi nežnim ustnicam, ki so jo sprejele še z večjo slastjo, nego smo jo sprejeli mi.

Lična knjiga obsega: »Pesni«, »Igrokazne prizore«, in povest »Janko Božé«. Prav primeren red; zlasti če gledamo na vrednost posameznih spisov. Precej prozaičen uvod nas vodi, bi rekli, v galerijo priprostih slik, ki nam kažejo »slovenski rod« v vseh njegovih važnejših zadevah in položajih. Te slike so večinoma že zastarele, pesnik

pa jih je očistil prahu ter jih prebarval . . . Kolorit je dobro zadet: domačo stvar izraziti po domače — v tem je Stritar mojster. Gorko čuvstvo preveva pesem »Ranjen«, krepko-izražen je »Zapravljivec«, ljubezniva je »Stara mati«, pristrčna »Nevesta« in polna naivnega sočutja je pesem »Telek«. Smešna pa se nam zdi »Stari vojak«, ki pripoveduje o vojski med drugim tako-le:

Kar jedna debela prileti, (krogla namreč)
Odnese mi nogo izpod kolena.
Rad bi bil, pa nisem mogel za njo,
Sam sebe nisem mogel pobrati.

In da se je bil pobral, kaj pa bi mu pomagalo?!

Odstreljena noga, vendar ni kakor kapica, ki jo odnese veter: za trenutek se skloniš in stvar je poravnana.

Končne basni imajo poleg nove Stritarjeve pointe staro misel v stari obliki.

Sploh je tuintam zašla med »Pesni« Proza namesto Muze.

»Igrokazni prizori« so prepovršni in prekratki. Brez dvoma bi g. pisatelj bolj ustregel domačim odrom, da je napisal namesto kratkih, brezposmembnih »Igrokaznih prizorov« daljši igrokaz. Seveda bi ne smel biti spleten iz tako nenavadno slučajnih in kljub temu navadnih prizorov, kakor so n. pr. sledeči:

Ozimek in Zagorjan sta si velika sovražnika. V sneženem, zimskem večeru gre Tone, Zagorjanov sinček, skozi gozd svojemu očetu nasproti . . . V silnem zametu izgreši stezo . . . Drvar Ozimek ga najde: Pa ga pobere in oprta in nese, kamor gre . . . In konec? »Še jednega, pa še ne gremo!« V steklenici vina utopita Ozimek in Zagorjan svoje sovraštvo.

Podobna sreča doleti tudi tista dva »Pravdarja«. Ozimkov Jurček potegne iz vode Slivarjevega Janeza in: pravda je končana — prizor tudi Hočeta li še več!?

Precej prisiljena sta »Igrokazna prizora«: »Prijatelj« in »Stari oče iz Amerike«. Saj ni treba, da bi morali vsake nenadno srečo ali nesrečo, ki zadene kmetsko koč, prinesiti ravno iz Amerike.

»Na senožeti« bi nam vzbudil »Pikin Jožek« več sočutja, da ni prišel tako nepričakovano kakor nepovabljen gost na svatbo.

In prav radi natehnične zveze posameznih delcev je cela »selska podoba« tako majhne vrednosti, kakor P. G. Oberlercherjeve sličice, ki slabo pojasnujejo posamezne opise.

Najmanj ali najbolj — kakor se vzame — nas je zadovoljila povest »Janko Božé«.

Povest kot taka je pomankljiva in neverjetna. »Čudno ime, kaj ne, Janko Božé!« tako prične g. pisatelj svojo povest. Kaj še! Ime se nam ne zd,

člankih skušal nahujskati nemško prebivalstvo do dejanskih napadov na slovenske goste. Iz tiskarne »Celea« je prišel oklic na nemško prebivalstvo, ki je bil v stotini eksemplarov razširjen in na katerega se je pobiralo podpise za »obran slov. usiljencev«. Drž. pravdnštvo se je pobrigalo za oklic, toda še-le ko je bilo delo storjeno. No, končno je moral nedolžni govor dr. Ferjančičev biti vzrok, dejanje in nehanje celjskega moba napisati na rovaš Slovencev.

Nočemo tu nadrobno razpravljati o posameznostih organizovanega napada izgreznikov na Slovence, dalje dopustitev organizacije izgrediv od strani mestne straže, ker bodo grozni dogodki itak tvorili snov posebne interpelacije.

Opozarjamo le na obširno poročilo, ki ga je objavila v prvem navdušenju radi zmage »Grazer Tagespost«, št. 220 z dne 10. avgusta 1899. Mej drugim se tu glasi: »Nemci so patrolirali po vseh ulicah, da bi ukrotili vsakega Slovana. Nekaj Slovanov, ki so se norčevali iz nemške jeze, je prešlo občutno plačilo s krepkimi udarci.« itd.

Ali niso zgoraj navedene vrste v koledarju za leto 1900 skoro dobesedna prestava iz poročila, ki je došlo imenovanemu listu?

Konečno opozarjamo na brezštevilne obsodbe celjskih izgreznikov, kakor tudi celjskih policajev, ki so se že izvršile in se bodo, vsaj tako se pričakuje, še izvršile. Največji delež krivde ob teh izgrediv in vsled tega ob obsodbah zadene uradnike celjskega mestnega urada, kakor tudi policaje, ki so ne samo mirno gledali izgrede, marveč so izgreznike celo uspešno podpirali. Vse to je dokazano z razsodbami in akti, vse to je iz ne posredne vednosti postala za celjsko drž. pravdnštvo prava znanost.

V kratkih potezih je torej imenovani koledar dokazana dejanja pribil in le-te v logični konsekvenci nazval s pravim imenom. Kljub temu se drž. pravdnštvo ni strašilo zapleniti v koledarju resničnih vrst imenovanega poročila, dočim z nekako posebno slastjo trpi v »Deutsche Wacht« lažnjiva poročila o celjskih izgrediv in blatenje sodnikov.

Ker bi to postopanje državnega pravdnštva utegnilo le-to prebivalstvo smatrati za pristransko in bi lahko podkopalo potrebno spoštovanje do drž. oblasti, vprašajo podpisani Njegovo ekscelenco gospoda justičnega ministra:

1.) Ali so navedena dejstva Njegovi ekscelenci znana?

2.) Ako ne, je-li Njegova ekscelenca pripravljen o tem se poučiti po natančnih preiskavah in zagotoviti nepristransko uradno vodstvo c. kr. drž. pravdnštva v Celju?

3.) Določiti, da se zgoraj imenovana zaplemba razveljavi?

Na Dunaju, 6. decembra 1899.

čudno, pač pa se nam zdi čuden Janko sam: Petnajstletni Janko oskrbi po očetovi smrti dom, mater in vse potrebno, ter se napoti s tremi tovariši, kostanjarji na Dunaj. »Bo-že... bo-že!« si misli. Pripomniti treba: od tega »bo-že-ta« je dobil Janko svoj priimek. Kajpak le v pisateljevi glavi; v resnici ga tako ne imenuje niti ena povestnih oseb. — Njegova pridnost in poštenost, zlasti pa kavka »Pika«, ki jo je prinesel Janko s seboj, mu pomaga do nepričakovane sreče... Naposled srečni Janko zboli... Mati ga pride nemudoma obiskat. Ko Janko okreva, se vrne na materino željo domov... Svojo drago »Piko« pa zapusti g. pisatelju v hvaležen spomin.

Zavidali bi mu jo, da nismo tako neverni Tomaži nasproti marsičemur, kar se nam pripoveduje o njej. Tako premetenih in prebranih kavk, tako brumnih in pogumnih petnajstletnih mladeničev — ni! Kakšna razlika med nekdanjimi Stritarjevimi junaki in sedanjim Jankom. Stritar se je pomaknil iz levega kota v desni kot. Res, starost požene marsikaj, kar bi moralo kliti že v mladih letih... Ali: Media via optima! velja tudi tukaj. Vendar, kakor smo rekli, nas je zadovoljilo nekaj v tej povesti.

Nekdaj so očitali Stritarju, očitali po pravici sentimentalno usmiljenost do živali; danes bi pameten človek ne mogel obsojati teh-le besed:

Državni zbor.

Dunaj, 10. dec.

Kje je večina?

Tako se poprašujejo politiki po poklicu, ki bi še vedno radi z raznimi umetnimi sredstvi oživili mrtvi avstrijski parlament. Vlada potrebuje, nujno potrebuje večine za državne potrebe. In moške, ki ne morejo ničesa zgubiti, ampak le pridobiti, si ubijajo glave, kako bi z raznimi intrigami, obljubami in grožnjami zvarili za silo večino iz raznih elementov na levi in desni. Toda večina ne »pade v oči«, skriva se za vogli in vejami, kakor tat na veksirni podobi. Vlada pa, ki bi mogla razrešiti uganko ter pokazati pravo pot, vlada molči, ker računa na svoje prijatelje na levi. A ti prijatelji so jako previdni »državniki«, ki v ozadju pletejo niti na vse strani in v varnem zavetju delajo bojne načrte. Brez vsake žrtve skušajo uloviti bogat plen. Razdvojiti hočejo sovražne čete in z beguni ojačiti svoja kardela. Četudi javna glasila obsojajo odločno češko opozicijo, vendar se mešetarji veselijo, da morda Čehi razbijejo desnico in tako ustvarijo novo večino za vladne predloge. In če se to tudi zgodi, kar pa danes ni še gotovo, vendar bodo levičarji morali pokazati svojo barvo. Prvi namen češke opozicije je sedaj, da prisilijo za vladne predloge glasovati one levičarje, ki so z brutalnimi sredstvi napadali prejšnje vlade in Thunovo ministerstvo tirali na zatožno klop zaradi nagodbe z Ogersko. Ako levičarji ne glasujejo za nagodbo in kvoto, bodo se morali pokoriti § 14., proti kateremu so toliko rogovillili. S tem pa Čehi tudi vlado spravijo v največjo zadrego, ker se je po svojem načelniku odpovedala uporabi § 14.

Češka taktika.

Naj sodi svet o češki opoziciji kakor-koli, to je gotovo, da morajo Čehi ali nadaljevati svojo taktiko, ali pa vsi skupaj odložiti mandate. In kdo jim je usilil to taktiko, kdo jim je potisnil v roke to nevarno orožje? To so zakrivali oni levičarji, ki so pokopali pravna pogajanja.

Čehi so bili skrajno popustljivi, toda Nemci niso mislili na državo, na nujne državne potrebe, ampak samo na svoje strankarske koristi. Binkoštni program jim je sv. pismo, nemški državni jezik prva državna potreba.

In tako je parlament danes le torišče taktičnih zvijač in politične sebičnosti. Nemška levica je minulo leto v zbornici in odseku spravila na dan vse hibe in napake avstro-ogerske nagodbe ter skušala desnico prisiliti, da glasuje za nagodbo. Namen je bil jasen. Pred svetom, pred volivci so hoteli očrnuti stranke desnice, češ, da izdajejo ljudske koristi. A danes so Čehi zamenjali vloge. Čehi imajo dve železi v ognju: opozicijo proti nagodbenim predlogom in obstrukcijo proti časnemu proračunu. S to taktiko hočejo vzdržati desnico in odstraniti vlado. Ostale stranke desnice imajo namreč proste roke glede nagodbe. Seveda

»Žival je vendarle žival, bodi še tako prijetna in prijazna, tega ne smemo nikoli pozabiti. Greh bi bilo žalovati po njej, kakor po kakem človeku«.

Nekdaj ves napojen s Schopenhauerjevim duhom; danes priznava v povesti, da na svetu ni opravičen niti pesimizem, niti optimizem. Zakaj: »Sreča je opotočna; vedno ne sije solnce z jasnega neba in morebiti je prav tako. Malo žalosti po veselju ne škodi!« Take in podobne misli jasno odsevajo iz vseh spisov.

Prav tako! Ali: Med je sicer sladek, a brez kruha nima pravega teka — in lepa ideja brez primerne oblike še manj.

Vseskozi pa Stritarjeva gladka, domača beseda takorekoč sili bralca, naj bere in bere. Rajni g. profesor Pajek se je izrazil o njej, da je parfumovana.

Upamo torej in pravimo: Vsi nedostaki in pogoški, vsa očitanja niso in ne bodo tako močna, da bi vzela ljudstvu slast in veselje do »Jagoda«. Vsak: mladenič in mladenka, mož in žena, poskočen in pobožen, krojač in kovač, vsak bo našel v njih nekaj svojega.

Naše ljudstvo je — žalihože! — v branju še vedno kakor dete: Če mu daš dragoceno stvar, jo zavrže ali uniči, ker ne pozna njene vrednosti; če pa mu ponudiš priprosto igračo — si mu ustregel do srca.

je danes še vprašanje, ali vlada v zadnjem trenutku dobi večino za nagodbo. To bi bilo le v tem slučaju mogoče, ako se znaten del poslancev z leve in desne odtegne glasovanju.

Kar pa se tiče proračuna, je račun na podlagi razmer še manj gotov. Poljski klub je, kakor znano, po dolgi debati soglasno sklenil, da bode glasoval le za dvamesečni provizorij. Isto utegneta storiti »Slov. krščansko-narodna zveza« in klub čeških veleposestnikov. Vprašanje pa je, ali proračun sploh pride v zbornico pred novim letom. Češki poslanci so sklenili, da že v odseku onemogočijo pravočasno rešitev. In to jim je prav lahko mogoče, ako načelnik odsekov, dr. Žaček, solidarno postopa s svojimi tovariši. V to ne potrebujejo nobene pomoči, čas je njihov najboljši zaveznik. Žalostno, da je tako, toda »mea culpa« naj kličejo oni, ki so kopičili zmešnjavo nad zmešnjavo, da bi v kalnem ribarili.

Nagodbeni odsek

je bil včeraj opetovano nesklepčen. Velika hiba avstrijskega parlamenta so mnogoštevilni odseki. Ker hoče biti v odsekih zastopana vsaka stranka, štejejo odseki večinoma po 48 in 36 članov. Mnogo poslancev je takih, da silijo v razne odseke in vsled tega ne morejo biti povsod navzoči. Drugi zopet porablajo proste dneve, da se vozijo domov. Tako n. pr. odseka za preiskavo izgrediv na Moravskem in zavarovanje še nista bila sklepna. Isto je bilo včeraj v nagodbenem odseku. Levičarjev je bilo precej odsotnih in to priliko so porabili češki poslanci. Odsekov načelnik dr. vitez Bilinski je nasvetoval, naj se prične debata o porazdelitvenem zakonu in o kvoti. Dr. Stransky pa ugovarja, češ, da so ces. naredbe na podlagi § 14 gledé sladkornega davka, carinske in trgovinske zveze, bančnega privilegija in carinskih tarifov važnejše, nego kvota in obračuni užitninskih dohodkov. Stransky je torej hotel, da levica že v odseku pokaže svojo barvo gledé § 14. Ta predlog je podpiral soc. demokrat Berner, ugovarjali so dr. Gross, dr. Menger in David Abrahamowicz. Obveljal je predlog dr. Bilinskega. Ker se nihče ne oglasi v generalni debati o porazdelitvenem zakonu, prične se volitev poročevalca. Toda odsek je nesklepčen. Čez pol ure so strežaji zbornici dovolj članov, ki so dr. Tollingerja izvolili poročevalcem. Ta pa izjavi, da se hoče preje posvetovati s svojimi tovariši. Na vrsto pridejo ces. naredbe; poročevalcem je izvoljen grf. Dzieduszycki, ki izjavi, da hoče popoldne poročati. Ko se ob 4. uri odsek zopet snide, ugovarjata dr. Baernreither in Prade, da bi se preje vršila debata o ces. naredbah, nego o porazdelitvenem zakonu. Dr. Stransky odgovarja, da so levičarji dopoldne molčeli temu pritrdili in se celo udeležili volitve poročevalca. Ko pa dr. Bilinski odredi volitev za porazdelitveni zakon, češki zastopniki zapusté dvorano, in odsek je bil nesklepčen.

Levičarji torej hočejo na vsak način odložiti debato o ces. naredbah gledé nagodbe, oziroma o § 14. Kakor kaže, bode prihodnji teden jako kritičen za avstrijski parlament.

Politični pregled.

V Ljubljani, 11. decembra.

Ministerska posvetovanja. V soboto zvečer je došel v Budimpešto ogerski ministerski predsednik Szell, da se pogovori z grofom Claryjem in zunanjim ministrom o sedanjih perečih vprašanjih. Na dnevnem redu je v prvi vrsti nagodbeno vprašanje, ki je še vedno silno daleč od končne rešitve, potem pa skupni državni proračun, ki ga je izročila vlada delegacijama na milost in nemilost. Da provzroča nagodba naši vladi mnogo težav, to divkajo že vrabci na strehah, kajti samo češki klub zadostuje in ob novem letu nimamo sklenjene nagodbe. A nič bolje ne napredujejo razprave v delegacijah. Že v normalnih razmerah bi bilo zelo težko rešiti pravočasno celo zbirko vladnih predlog, kaj še le sedaj, ko vlada povsodi zadeva ob ovire. Obe vladi sta uvideli toraj, da s celotnim proračunom ne bo nič, in sedaj se vrše dogovori glede provizorija. Takih sprememb pa v naši državi nismo posebno vajeni in prav mogoče je, da bi se vsled tega še bolj poostriilo nasprotje mej strankami in avstrijsko vlado. Tako so pa tudi postala umevna poročila, da je s prihodom delegacijskega provizorija na dnevni

red še mnogo bolj omajano stališče grofa Claryja, ker je prišel v poslednjem času tudi v konflikt z ministrom - predsednikom Szellom, ki pa se ne misli na odstop.

V ogerški poslanski zbornici se je v soboto zopet nadaljevala obstrukcija proti kvotnim predlogom. Začeli so, kakor pri nas na Dunaju, z dolgotrajnimi govori. Posl. Polonyi, član Ugrovske frakcije, je dokazoval v skoro štiriurnem govoru, kako »škodljiva« je sedanja nagodba z Avstrijo. Pomagala sta mu Ugron in Bartha, ki sta udrihala po »nečuvencu« popustljivem Szellu in izjavljala, da bota vse svoje moči porabila v to, da se prepreči nakana avstrijskih krogov.

Badenski deželni zastop. ki se je povodom zadnjih volitev popolno izvil iz nacionalno-liberalne nadoblasti, je 23. m. m. pričel svoje delovanje. Zasedanja pa tokrat izjemoma ni otvoril sam nadvojvoda, kakor običajno, marveč državni minister Nokk. Na ta način se je naznanila zbornici najvišja nezadovoljnost z izidom volitve. Na merodajnem mestu bi bili radi videli, da bi bila ljuba narodno liberalna stranka ako ne pomnožena pa vsaj v dosedanjem številu prišla gospodovati v deželno zbornico. To se razvidi tudi iz nove volilne predloge. Vlada bi rada našla kaka vratca za vhod liberalcev v zbornico.

Angleške grozovitosti v sedanji vojski so nečuvence, ako so le deloma resnična poročila, ki jih objavljajo razni nemški in nizozemski listi. Po teh poročilih so Angleži 300 ujetih Burov pobili kot živino s klici: »Pobijmo to sodrgo!« Mnogim Burom so jednostavno pohabili ude. Takih in enakih poročil o zlodejstvih je še v izobilju. Poleg tega pa angleški vojaki ropajo in krajejo, kakor srake. Vsakemu padlemu vojaku, pri katerem kaj čutijo, oropajo vse. Najprej izgine denar, ure in sploh zlatnine. V največji nevarnosti so kajpada zunanji prostovoljci, ki imajo večinoma pri sebi največ drobiža. »Kill the Buggers! ubijte Bure in vse njih prijatelje, ta klic je vseobčen mej Angleži v Južni Afriki.

Angleška vojna moč v južni Afriki se ceni zelo različno. Do 5. t. m. so baje Angleži poslali na bojišče 51.000 mož. Spočetka so imeli v Afriki stalne armade 25.000 mož, kar bi dalo skupaj 76.000, ali 15.000 mož več, kakor se je pred nedavnim cenila vsa armada v Južni Afriki. Na potu je baje sedaj 9.000 mož in 15. t. m. odrine iz Anglije vsih osem polkov šeste divizije. Računa se toraj, da bo imel vrhovni angleški poveljnik sredi prihodnjega meseca na bojišču nič manj kot 117.000 mož, ako se odšteje one tisoče, ki so že padli na bojišču. To je največja armada, kar so jih Angleži sploh imeli na svojih obilnih bojiščih. Toda s tem baje še niso pri kraju. Indija jim bo poslala v slučaju potrebe in ako jih sama ne bo potrebovala, kar 60.000 »pogumnih« bojevnikov, potem so pa še razni otoki s svojimi bataljoni, namreč nad 20 bataljonov pehote in nekaj konjenikov. Toda vsa ta armada ne more biti naenkrat na bojišču in še vedno ni v nikaki primeri z močjo, s katero razpolagajo Buri in njih zvesti zavezniki Afrikan.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 11. decembra.

(Državni poslanec vodja Povše) je bil sinoči brzojavno poklican od Javorskega k seji izvrševalnega odbora desnice, ki je bila danes opoldne.

(Srečna Ljubljana!) V »Grazer Tagblattu« je priobčil ljubljanski inženier Kirchschlager poziv graškim nemškim dijakom, ki so v Gradcu igrali Schillerjeve »Roparje« in menijo s svojo dramatično umetnostjo osrečiti nekaj južnostajerskih mest, naj pridejo tudi Ljubljancane za nemštvo navdušiti in njih narodno zavest pokrepi!

(Prof Frischauf — suspendiran.) Dunajski »Vaterland« je prinesel spomladi članek o neustrpnosti, zagrizenosti in politikovanju graških vseučilišnih profesorjev sploh, profesorja Richterja posebej. Sum se je obrnil na profesorja Frischaufa, da je oni članek spisal, ker je baje osební sovražnik Richterjev zlasti pa radi tega, ker ima nemško z grizeno dijaštvo Frischaufa v želodcu, ker je Frischauf prijatelj — slovenskim planinam in slov. planinskemu društvu. Richter je postal rektor — in zdaj se je znošil nad Frischaufom. Senat je Frischaufa kar suspendiral. Vsa

stvar utegne imeti dosti posledic, ki osvetlijo pred svetom razmere na graškem vseučilišču.

(Iz »Slov. katol. del. društva«) Sinoči se je vršil v društvenih prostorih društveni shod. Razpravljalo se je o shodu avstrijskega krščansko-socialnega delavstva na Dunaju. Čulo se je mnogo dovtipov, da ima »Naroda« predlog za skupno ustanovitev starostne in invaliditete zavarovalnice, v svrhu ustanovitve delavskih in kreditnih zadrug za — politično zvezo. To morejo trditi le ljudje, ki so navajeni delati z vsemi mogočimi ljudmi politične zveze, samo, da v političnem hrupu zakrijejo ljudstvu, da za socialno delo nimajo ni najmanjše sposobnosti. Ti ljudje bi se proti »klerikalnemu zmagu« v politiki zapisali tudi Turkom, ko bi jih imeli kaj na Kranjskem, in dobili bi se moderni ljudje, ki bi trdili javno, da je tudi taka zveza za vsakega prostomiselnca čisto naravna stvar. Kdor ve, da socialno vprašanje ni del dežele kranjske, ne del onega sveta, ki se suče okolu prestola ljubljanskega župana in njegovih vernih slug, nego da objema ves svet, ne bo nam zameril, ako iščemo socialne zveze, katero nujno zahteva bedni položaj delavstva. Radi tega »prokletih grabelj« še ni v slov. kršč. soc. organizaciji. Te grablje moli slovenska narodno-napredna inteligenca. Ker »Narodova« naskoki shodu niso vzeli velikega pomena, spravil se je sedaj na blatenje slov. delegatov, češ: »da imajo nekateri siromaki priliko poizvedovati, kako se da za njihove krvavozaslužene krajcarje na Dunaju — krokati«. Ta napad je zloben, ker se doneski delavcev pri nas ne rabijo za nobeno zastopstvo. »Krokanje« prepuščamo jednemu delu slov. naprednega dijaštva. Sicer pa bi za svoj denar tudi lahko krokali; samo, da ne bi — kradli žlic in sukenj! G. Gostinčar je predlagal, da se poda poročilo o dunajskem shodu tudi vseslovenskem delavskemu shodu, kar je bilo soglasno vsprejeto. Nato je »Slov. katol. del. društvo« podalo izjavo, da se povse strinja s stališčem slov. delegatov na shodu krščanskega avstrijskega delavstva na Dunaju.

(Iz Sodingena na Vestfalskem) 7. dec. P. Konrad Mesar, gvardijan v Jaski, in P. Ananija Vračko, vikar v Brezicah, ki sta v nedeljo 3. dec. odšla na Vestfalsko, da tamkaj stanujočim slovenskim delavcem pomagata kot duh. pastirja, sta prišla v četrtak opoldan v Sodingen, kjer bodeta začela svoje delovanje, ki bo trajalo do sv. treh kraljev.

(Glas naroda), glasilo hrvatske radniške stranke prav vrlo napreduje. V 4. broju pričinja zanimivo razpravo ob agrarnem vprašanju; trudoljubni njegovi uredniški odbor skuplja pisatelje okrog sebe ter je ustanovil posebni namjestbeni odsek za preskrbljevanje služb za delavce. S takim stvarnim delom »Glas naroda« nadejamo se, da kmalu združi okoli sebe vse hrvatsko neodvisno delavstvo. Želimo mu najlepših uspehov.

(Iz Kamne Gorice) se nam poroča, da je 8. grudna umrla blaga gospodinja Antonija Žvan. Priporoča se vsem v molitev!

(Občni zbor pevskega društva »Ljubljane«) se vrši v nedeljo, dne 17. ob dveh popoldne v posebni sobi restavracije »Narodnega doma« spodej na desni.

(Štajerske novice.) Rojstvo »Südmarkine« podružnice v Jarenini se je izvršilo ob asistenci 5 žandarjev. — Žid Münzer, ki je v Lorgorjevem hlevu v Vitanju iskal izvirek petroleja, ni našel ničesar. Kopal je dva dni, ter je moral z žalostjo opaziti, da je petrolej pritekel iz — Hofbauerjeve kleti. — Poučni zabavni večeri se bodo prirejali v mariborskem »Narodnem Domu« vsako nedeljo. — Nov delavski pevski zbor si je ustanovilo »Delavsko podporno društvo« v Celju. Želimo največjega uspeha v čast poštenemu slovenskemu delavstvu!

(Goriške novice.) Deželnozbornska volitev v goriškem veleposestvu namestu odstopivšega grofa Alfreda Coroninija bode 3. januarja 1900. v Gorici. Ako Slovenci ne bodo složni, bodo težko prodrli. Vseh volitev je 206. — Ciklus predavanj prirede v Gorici. — »Narodni koledar« za l. 1900. izda nova »Narodna tiskarna« v Gorici. — »Gorica« poroča, da so prišli v Solkan in Kanal državni inženirji, ki se bavijo z napravo prvotnih načrtov po soški dolini. Malo težko jim bode delo v snegu. Proga nove železnice bi bila približno ta-le: V Solkanu bi šla čez Sočo na desno stran. Peljala bi pod sv. Sabotin, pod cer-

kvico sv. Ahacija, čez Prelesje, Antovo, Gorenje polje, Gorenja vas ter bi pri Kanalu prišla čez most zopet na levi Sočin breg.

(Časopisje na Goriškem) se bode zopet pomnožilo. Stranka »Goričanov« bode z novim letom pričela izdajati nov list »Naroda«, namenjen najširšim slojem naroda. Izhajal bode od novega leta naprej vsako drugo soboto.

(Ubijalec svoje žene pred porotniki.) Tužna slika rodbinskega življenja se je razvijala danes pred ljubljanskimi porotniki, slika groznih nasledkov žganjepitja. Pred porotniki je stal 38 let stari doslej nekaznovani Al. Ažbe, posestnik iz Dolenc, obtožen, da je od 5. do 6. novembra t. l. izvršil uboj nad svojo lastno ženo Frančiško ob prisotnosti 13letnega svojega sina ter jo pustil umirajočo brez vsakršne pomoči. Obtoženec ima za seboj precej razredov srednje šole. Priče ga opisujejo kot slabega gospodarja, udanega pijančevanju in igri. Tudi ženo njegovo postavljajo v najslabšo luč. Šestnajst let sta bila z obtoženim skupaj in sedem dolgih let je žena bila skoro vsak dan — pijana žganja. Strahoval je Ažbe ženo opetovano, časih tako surovo, da je morala vsled poškodb v postelji ležati. Prava rodbinska tragedija se je razvijala po posameznih izjavah. Dva meseca pred groznim dejanjem obtoženega je zblaznela njegova mati ter si z nožem zadala 22 ran in vsled tega umrla. Brat njegov je že prej zblaznel, tudi sestri njegove matere se je omračil duh. Obtoženi nastopil je pred porotniki oblastno in razburjeno. Predsednik ga je opozarjal, naj se vede dostojno. Svoje dejanje je večinoma pripoznal. Dne 5. novembra je bila njegova žena zopet pijana ter se prepirala z deklo Marijo Tavčar. Sunila je deklo v rebra in ji pretila z nožem. Dekla je zbežala od hiše in dejala, da ne ostane več v tej službi. Že to je obtoženega razburilo. Dejal je ženi: »Če ne bo dekla nazaj prišla, bo to tvoja gotova smrt«. Potem je šla žena v hlev. — V pijanosti se je opotekla in je padla na tla. Mož jo je opsoval, da so čudne take mlekarice, ki se valjajo po tleh. Žena mu je na to odgovorila: »Čakaj, bo pa drugače, če boš tisto deklo dobil za ženo«. Vsled tega mu je zavrela kri, sunil jo je z nogo v hrbet ter jo dvakrat klofnil s tako silo, da se je opotekla in padla na tla. Na tleh ležečo ženo je večkrat obecal, a se ne ve spominjati kam. Priznava, da je pri tem rabil svojo svojo moč, ter da jo je suval s podkovanimi čevlji Pravi, da je žena nekaj trenutkov potem, ko se je pomiril, vstala in sedla na klop pred hišo, on pa je s 13letnim svojim sinom odšel v svojo sobo. Po noči se je prebudil, ker je čul klicanje svojega sina. Prižgal je vžigalice ter šel pogledal na posteljo žene. Postelja je bila prazna. Pred hišo jo je našel — mrtvo. Zdravniki so potrdili, da je žena umrla vsled težkih telesnih poškodb, ki so bile že same ob sebi smrtonosne. Polomljenih je imela 6 reber, rebernica je bila pretrgana, imela pa je še vse polno drugih poškodb. Vprašanje, ali je obtoženi Ažbe kriv, da je Frančiško Ažbe s topim orodjem, sicer ne z namenom jo usmrtiti, vendar tako suval z sovražnim namenom, da je vsled tega smrt nastopila, in tako zakrivil smrt osebe, proti kateri je imel posebne dolžnosti, so porotniki jednoglasno potrdili in sodišče je Ažbeta obsodilo na 6 let težke ječe, poostrene vsak mesec z jednim postom in vsakega 5. decembra s trdim ležiščem in temnico. Zagovornik Ažbeta je bil dr. Tavčar.

(Šola zaprta) je v Št. Rupertu 14 dnij zavoljo dobreev (ošpic).

(Orožništvo v pikelhavbah.) Z včerajšnjim dnem so orožniki zamenjali dosedanje klubuke s pikelhavbami.

(Goldinarskih bankovcev) se je do konca novembra vničilo 57.206.785 gld., v prometu jih je ostalo še 676.576 gld.

Telefonska in brzojavna poročila

Dunaj, 11. decembra. Slov. kršč.-narodna zveza ima v torek ob desetih sejo in je radi važnosti seje nujno, da se je vdeležijo vsi člani.

Dunaj, 11. decembra. Cesarski namestnik grof Pininski se je danes razgovarjal z grofom Claryjem. — Govori se, da Clary odstopi in da bo njegov naslednik grof Pi-

ninski, ki bo izvršil porazdelitveni zakon po § 14.

Dunaj. 10. dec. Seja proračunskega odseka je bila tudi danes brezuspešna. Pol ure so se razgovarjali o raznih formalnostih, potem je govoril posl. Fort do ene ure; nato se je seja pretrgala, nadaljuje se ob štirih. Govorili bodo Pacak, Janda, Kurz, od teh bo Pacak govoril tri ure. Ni torej nade, da bi proračunski odsek pravočasno rešil svojo nalogo, ker bodo tudi v podrobni razpravi govorili pri vsakem paragrafu vsi češki zastopniki.

Rim. 11. decembra. Sv. Oče je popolno ozdravil, vendar mora po nasvetu zdravnikov še ostati v sobi. V soboto dopoldne se je dalje časa razgovarjal z drž. tajnikom kardinalom Rampollo. Javni konzistorij se vrši, kakor je bilo spočetka določeno, 14. decembra.

San Remo. 11. dec. Včeraj dopoldne ob 10. uri sta v predoru pri Albengi trčila dva železniška vlaka. Ubitih in ranjenih je veliko število oseb.

Vojska v Južni Afriki.

Z bojišča tudi danes še ni nikakih poročil o pričakovanih odločilnih bojih v Natalu in pri Kimberleyu. V poročilih se pripoveduje samo o gibanju obestranskih armad, ki se zbirajo na najugodnejših mestih. Posebno ugodno stališče imajo Buri južno od Kimberleya, kjer so tako obkolili generala Methuena, da se ne more rešiti iz zagate. Vsak izhod iz nje si mora priboriti in je torej prav verjetna vest, da se je pri Spythfonteinu že vnela vojska.

Skoro v enakem položaju se nahaja proti Kimberleyu hiteči general Gatacre, ki je sedaj nekako v sredi mej zdolaj imenovanimi mesti z velikimi burskimi posadkami. Pomagati mu ne more niti general French.

V Natalu se pripravlja poslednje dni iz Frere došli general Buller za napad na Colenso in Ladysmith.

London. 11. decembra. "Times" poročajo iz Modder-Rivera 5. t. m., da je železniški most čez reko že dovršen, istotako tudi most za pehoto.

Kapstadt. 11. decembra. Dosedaj še nepotrjena vest javlja, da se je v soboto vnel ljut boj mej generaloma Cronje in Methuen blizu Spythfontaina, nekaj km. severno od reke Modder.

London. 11. decembra. Uradna brzojavka generala Whiteja z dne 9. t. m. slove: V poslednji noči sem poslal generala Hunterja s 500 možmi natalskih prostovoljcev in 100 konjeniki, da presenetijo sovražnika pri Lombardskopu. Podjetje se je popolno posrečilo. Holmec je bil kmalu zaseden, dva topova razdejana, poleg tega so se polastili naši vojaki bombaža in ga dovedli v Ladysmith. Ubit je eden vojak in ranjen jeden major. — Istodobno se je prikazal švadron huzarjev in pretrgal bursko brzojavno zvezo.

London. 11. decembra. Iz Kapstadta brzojavljajo 9. t. m. zvečer: Burska armada v bližini generala Gatacre obstoji iz sledečih delov: 800 mož je pri Dordrechtu, 700 mož s šestimi topovi je na potu iz Jamestovna v Dordrecht, 1500 mož je v Stormbergu, 400 jih je v Molteni, velik oddelek pa pri Waterfallu.

Po sklepu poročila.

London. 11. decembra. (Grozen poraz Angležev.) Vojni urad v Londonu je dobil od generala Gatacre nastopno poročilo: Z žalostjo naznanjam, da so našo armado pri napadu na Stormberg sovražniki z velikimi izgubami odbili. Vodniki so nas zvedili na popolno napačna pota, precej smo videli, da je kraj za napad skrajno neugoden. Ranjenih, ubitih in ujetih je do 50 častnikov in do 1000 mož. — Buri so zajeli angleško vojno v neki soteski in sicer od obeh strani tako, da se angleška vojska skoro nič braniti ni mogla. To je najhujši poraz Angležev v tej vojski.

Umrli so:

6. decembra. Ivan Juhn, umir. železniški uradnik, 76 let, Bleiweisova cesta 13, srčna hiba. — Franc Kemperle, umir. računski oficijal 83 let, Bleiweisova cesta 9, plućnica.

7. decembra. Jera Jankovič, delavca žena, 59 let, Kolezijske ulice 26, srčna hiba.

8. decembra. Franc Šimonik, umir. sprevodnik, 77 let, Sv. Petra cesta 20, otrpnenje srca.

9. decembra. Ana Mrak, gostilničarja žena, 34 let, Marije Terezije cesta 14, jetika.

V bolnišnicah:

4. decembra. Marija Ana Nosan, strežnica, 77 let, ostarelost. — Anton Zvokelj, poljski delavec, 36 let, jetika.

6. decembra. Ana Prelesnik, posestnika hči, 2 leti, abscessus palp. sup. pneumonia.

7. decembra. Martin Avgustin, delavec, 50 let, carcinoma vesophagi.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m., srednji zračni tlak 736.0 mm.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebe	Padačina v 24 urah v mm.
9	9. zvečer	733.4	-6.6	sr. jvzh.	del. jasno	0.0
10	7. jutraj 2. popol.	733.2 732.8	-7.2 -7.3	p. m. jvzh. sr. vzh.	oblačno sneg	
10	9. zvečer	732.6	-7.4	sr. jvzh.	sneg	8.6
11	7. jutraj 2. popol.	732.9 734.9	-8.2 -8.2	sr. jvzh. brezv.	oblačno sk. jasno	

Srednja temperatura sobote -5.8°, normale: -0.9°.
Srednja temperatura nedelje -7.3°, normale: -1.0°.

Zahvala.

Za vse izkaze sočutja in udeležbe pogreba naše iskreno ljubljene soproge, oziroma matere, sestre in tašče

Antonije Žvan roj. Pesjak

se zahvaljuje vsem skupaj in vsakemu posameznemu, vzlasti pa domačemu in sosednjim gospodom župnikom

žalujoča rodbina Žvanova.

Kamna Gorica, dne 10. grudna 1899.

Telefon števil. 135.

Kupuje in prodaja vse zdolej zaznamovane efekte in druge vrednostne listine po dnevnem kurzu.

Pri dež. kot trg. sodišču protokolirana

"BANKA Maks Veršec"
v LJUBLJANI.

Poštni čekovalni promet števil. 847-533.

Srečke na mesečne obroke po 2, 3, 5, 10 goldinarjev. Sprejema hranilne vloge v tek. računu (Giro-konto), obresti od dne do dne po 4 1/2 %.

Poštno-hranilnišče položišče so na razpolago.

Dunajska borza.

Dne 11. decembra.	
Skupni državni dolg v notah	98 gld. 90 kr.
Skupni državni dolg v srebru	98 » 70 »
Avstrijska zlata renta 4%	116 » 55 »
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	99 » 30 »
Ogerska zlata renta 4%	116 » 45 »
Ogerska krona renta 4%, 200 »	95 » 10 »
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	909 » — »
Kreditne delnice, 160 gld.	376 » 50 »
London vista	120 » 97 1/2 »
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	59 » 05 »
20 mark	11 » 81 »
20 frankov (napoleonor)	9 » 58 1/2 »
Italijanski bankovci	44 » 85 »
C. kr. cekini	5 » 70 »

Dne 9. decembra.	
4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	168 gld. — kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	156 » 25 »
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	200 » 50 »
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99 » 35 »
Tisine srečke 4%, 100 gld.	137 » 25 »
Dunavske vravnave srečke 5%	129 » 25 »
Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	106 » 50 »
Posojilo goriškega mesta	— » — »
4% kranjsko deželno posojilo	— » — »
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	96 » — »
Priporočne obveznice državne železnice	209 » 50 »
» južne železnice 3%	167 » 75 »
» južne železnice 5%	118 » 75 »
» dolenskih železnice 4%	99 » 50 »

Kreditne srečke, 100 gld.	203 gld. — kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	155 » — »
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	19 » 90 »
Rudolfove srečke, 10 gld.	27 » — »
Salmove srečke, 40 gld.	85 » 75 »
St. Genois srečke, 40 gld.	85 » 75 »
Waldsteinske srečke, 20 gld.	92 » — »
Ljubljanske srečke	25 » — »
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	148 » 25 »
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	305 » — »
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	419 » — »
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	69 » 75 »
Splošna avstrijska stavbinska družba	102 » 50 »
Montanska družba avstr. plan.	274 » 15 »
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	208 » — »
Papirnih rubljev 100	127 » 50 »

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za zgube pri trefljanjih, pri iztrefljanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako trefljanje. Kulancina izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

"MERCUR"
I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosede kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.